

Svineriet i Weissenfels

UDEFRA: KØDPRODUKTION I EUROPA. I slagteribranchen i Tyskland gælder alle kneb, når prisen skal i bund.

Af Michael Reiter

Tyskere elsker svinekød. I snit fortærer hver indbygger cirka 40 kilo om året. Heraf langes mere end 40 procent over disken i landets discountsupermarkeder. Det er verdensrekord.

Producenterne fører en indædt kamp om de prisfikserede kunder. De store aktører fortrænger de mindre ved at oversvømme markedet med billigt kød. Samme aktører fokuserer i stigende grad på markederne mod øst. For også i Østeuropa og Asien har folk for længst fået smag for Leberwurst (leverpølse) og Schwarzwälder Schinken (specialrøget spegeskinke).

Den mest magtfulde europæiske spiller på kødmarkedet er det privatejede tyske firma TönniesFleisch. Giganten består af en stor sammenfletning af holdingselskaber, ejendomsfirmaer, transportvirksomheder, slagterier, convenience, forædling og frostvareproducenter. Tönnies ejer tre store slagterier i Tyskland og via holdingselskaber 11 i udlandet – ét af dem i Brørup i Danmark.

I Sachsen-Anhalt har Tönnies' slagteri i Weissenfels siden 1990 været en af delstatens største arbejdsgivere. Her slagtes officielt 8.500 svin dagligt.

Det er sandsynligt, at koncernejerne og den daværende landbrugs- og fødevareminister Rehhahn flere gange har krydset hinandens veje. Måske har de talt om Tönnies' ambitiøse ekspansionsplaner, der tog fart i slutningen af 1980'erne, og som fik et ekstra skub med etableringen i Østtyskland efter Murens fald.

Uhæmmet produktion

Før Murens fald havde forbundsrepublikken i vest en stor import af kød. Tönnies så sit snit til selv at fylde tyskernes maver. Firmaet begyndte derfor at bestille flere slagtesvin hos leverandørerne. Produktionen steg uhæmmet, fordi markedet for svinekød heller ikke dengang var subventioneret – og dermed ikke blev kontrolleret. Udviklingen var kærkomment brændstof til Helmut Rehhahns drømme om et genetablere DDRtidens enorme svinefabrikker.

Således slutter kredsen: Rehhahn hjalp Harry van Gennip med at søsætte det forenede Tysklands første store og private svinefarm. Hele produktionen af levende svin lander hos Tönnies i Weissenfels. Så snart van Gennips svinefabrikker producerer på fuld kraft, vil hollænderen være en tung spiller på det tyske kødmarked. Spørgsmålet er, om investoren ved, hvem han har indgået en alliance med.

Tvivlsomme metoder

I midten af september stormede tysk politi 30 af Tönnies-koncernens kontorer og slagtehaller. Statsadvokaten har en begrundet mistanke om bedrageri, unddragelse af socialbidrag og brug af illegal arbejdskraft. Mistanken og efterforskningen retter sig mod ejerne og over ti af chefetagens medarbejdere. Foreløbig er to anholdt. Bag murene på Tönnies-slagterierne tages der tilsyneladende tvivlsomme metoder i brug for at presse produktionen i vejret – og prisen i bund.

– Tönnies har været i vores og myndighedernes søgelys længe, siger Matthias Brümmer, lederen af NNFs tyske søsterorganisation NGGs regionalafdeling i Oldenburg. Han har i mange år beskæftiget sig med den tyske slagteribranches metoder, der i en række tilfælde har ført til fængselsdomme og store erstatninger og bøder til medarbejdere og myndighederne.

– Hos Tönnies er alt, der lugter af fagforening, ilde set. I Tyskland har de fjernet alle tillidsmænd på nær én.

Slagterivirksomheden har over 1.000 arbejdere i forarbejdningen. Omkring 300 af dem er tyske fastansatte, der ifølge Brümmer tjener mellem 37 og 60 kroner i timen.

– Resten er kolonnearbejdere fra Østeuropa. De får ikke meget mere end tre euro (22 kroner) i timen. Det er ren løndumping.

Rumænsk menneskehandel

Brümmer fortæller, at kolonnearbejderne primært bliver sluset ind fra Rumænien. Mellemmænd lokker de håbefulde sjæle med guld og grønne skove. Det bekræfter den tyske journalist, Adrian Peter, der står bag en række tv-reportager om kødbranchen og en opsigtsvækkende bog med titlen »Die Fleischmafia« (Kødmafiaen), som udkom sidst i 2006:

– Rumænerne loves gratis transport og logi – plus en løn på godt 1.400 euro om måneden.

Virkeligheden er en anden. I Tyskland bliver de straks placeret ved samlebåndet, siger Peter. De arbejder op mod 18 timer dagligt. Derefter overnatter de i kummerlige herberger, hvor op til ti mennesker sover i samme lille rum.

– Når de har arbejdet en måned uden betaling, får de det halve af den lovede løn.

Brokker de sig, bliver de smidt på porten – eller får besøg af tæskehold.

– Det er menneskehandel, konkluderer journalisten.

– Og den sparer slagteriet masser af penge. EU-udvidelsen i år har igen åbnet op for det gamle problem med kolonnearbejdere. Arbejderne kan nu helt lovligt udstationeres i Tyskland af rumænske postkassefirmaer.

– Tyske slagterier ansætter dem som eksterne medarbejdere, der ikke er omfattet af overenskomsten, siger Adrian Peter. I kampen mod udnyttelsen af den udenlandske arbejdskraft kræver NGG en tysk lovbehaftet mindsteløn og overenskomster, der dækker alle. Der synes dog at være lang vej igen.

Langt fra vejs ende

Imens fortsætter Tönnies sine bestræbelser på at dominere kødmarkedet. I Weissenfels vil man udvide produktionen til 20.000 svin om dagen – trods de lokales indædte protest. Til det ansete tyske nyhedsmagasin »Der Spiegel« siger direktør Josef Tilmann:

– Åbningen af nye markeder, for eksempel i Asien, betyder, at vi langt fra er ved vejs ende.

Den vej går også igennem det danske. Ifølge Matthias Brümmer går der rygter om, at Tönnies-slagteriet i Brørup er et led i kampen om det asiatiske højprismarked. I den forbindelse advarer fagforeningmanden:

– Sådan som jeg kender Tönnies, vil man stille og roligt forsøge at overføre tyske arbejdsog produktionsmetoder til Danmark.

TönniesFleisch har på trods af flere henvendelser fra Fagbladet for NNFFere ikke ønsket at medvirke i denne artikel eller give adgang til slagteriet i Weissenfels.

Tyske aktører – danske regler

Illegale ansættelser, løndumping og dårlig organisering af arbejdskraften. Det er dagligdagen i slagteribranchen syd for grænsen. Herhjemme kører tyske TönniesFleisch helt rent trav. Det bekræfter næstformand i NNF, Jens Peter Bostrup:

– Brørup bliver drevet som en ordentlig dansk virksomhed. Vi har en udmærket tillidsmandsfunktion. Tönnies har indset, at vil man fungere i Danmark, skal man agere efter danske regler.

De regler er fundamentalt anderledes end i Tyskland:

– Det tyske arbejdsmarked er reguleret af lovgivning. Vores er bestemt af frivillige overenskomster, forklarer Jens Peter Bostrup. Desuden står fagforeninger og tillidsfolk langt stærkere herhjemme.

– Det bedste eksempel så vi for nylig, da en tillidsmand blev fyret fra et mejeri. Hans kollegaer konfliktede sig til en genansættelse. Den slags ville man næppe se i Tyskland.

NNF er stærkt bekymret over situationen i nabolandet:

– Vi bliver presset på løn og arbejdsvilkår, fordi arbejdskraft udflyttes til Tyskland. På den anden side af grænsen er der ingen store lønomkostninger. Det trykker prisen og gør det svært for andre at konkurrere. Vi advarer mod at producere så billigt som muligt. Det er de lødige produkter, der sejrer til slut, siger NNFnæstformanden.

For at komme problemet til livs samarbejder NNF med sin tyske pendant, NGG.

– Vi fortæller de tyske kollegaer, hvordan de bedst taler fagforeningens sag, og hvordan vores tillidsmandssystem fungerer. Men foreløbig har værktøjerne ikke virket i Tyskland. De kan simpelthen ikke få hul på bylden, fordi arbejdsgiverne heller ikke er så gennemorganiseret som herhjemme. Og fordi der ikke er samme tradition eller vilje til dialog som i Danmark, slutter NNFs næstformand.

5. oktober 2007